

PROFESORUL RUBEN BUDAGOV – O CELEBRITATE LINGVISTICĂ

(5 septembrie 1910-18 iulie 2001)

In memoriam

Anatol CIOBANU

Catedra Limba Română

Le professeur Ruben Budagov (1910-2001) – linguiste de taille européenne – a contribué à l’enrichissement du patrimoine de la philologie russe et mondiale de plus de 25 monographies. Il a abordé des problèmes de divers domaines, tels que: la linguistique générale, les études romanes, la lexicologie comparée, la sociolinguistique, la théorie lexicographique, la syntaxe romane et contrastive, l’histoire des mots et des écoles linguistiques, la langue et le style des œuvres littéraires, la culture des langues nationales etc.

En tant que disciple fidèle de l’académicien Vladimir Sismariov, R.Budagov devient, dès son jeune âge, lecteur au Département où activait son maître, à l’Université de Petersbourg. Plus tard il est invité à l’Institut de Linguistique de l’Académie des Sciences de l’URSS et, finalement, il est invité à l’Université «M.V. Lomonosov» de Moscou où il a travaillé comme directeur de département jusqu’au moment de la retraite (1989).

Ruben Budagov a soutenu le point de vue scientifique concernant l’identité linguistique moldo-roumaine. Il a accordé tout son appui à l’élaboration et à la soutenance des thèses de docteur d’Etat des universitaires moldaves Anatol Ciobanu, Silviu Berejan, Anna Bondarenco, Grigore Cincilei et autres.

Savant-lingvist de talie europeană, membru corespondent al Academiei de Științe a Federației Ruse, doctor habilitat în filologie, profesor universitar și fost șef al Catedrei Filologie Romanică a Universității „M.V. Lomonosov” din Moscova, Ruben Budagov a fost un bun cunoscător al limbii noastre și un fidel prieten al românilor de pretutindeni.

Este bine cunoscut în mediul filologilor de pe toate meridianele ca un eminent specialist de lingvistică romanică și generală, savant erudit și poliglot (cunoștea greaca veche, latina clasică, franceza, spaniola, italiana, româna, engleza, germana, rusa), om cu cele mai alese trăsături sufletești: sinceritate, principialitate, consecvență, bunăvoință, deschidere spre tot ce e nou, respect și înaltă prețuire a înaintașilor și a colegilor de breaslă.

După absolvirea Facultății de Limbi Străine a Institutului Pedagogic din or. Rostov-pe-Don, R.Budagov face aspirantura la Universitatea din Petersburg sub conducerea vestitului romanist Vladimir (Feodorovici) Șismariov, abordând cu succes probleme legate de lexicul limbii franceze. În anul 1947 susține a doua disertație, de doctor habilitat, devenind totodată și profesor titular al Catedrei Filologie Romanică de la aceeași universitate. Din 1952 și până la sfârșitul vieții locuiește la Moscova, ocupând, la timpul respectiv, postul de șef al secției de limbi romanice de la Institutul de Lingvistică al Academiei de Științe și de șef al Catedrei Filologie Romanică la Universitatea „M.V. Lomonosov” din Moscova. Ultimul post l-a deținut până în 1989 – data pensionării.

Ca pedagog strălucit, orator de excepție și polemist temerar, prof. Budagov a ținut cu succes mai mult de cinci decenii (la cele două universități: din Petersburg și din Moscova) cele mai prestigioase cursuri: de lingvistică generală, de filologie romanică, de istorie a lingvisticii, de stilistică și multe altele. A îndrumat munca de cercetare a sute de licențiați, a patruzeci de doctori și de doctori habilitați în filologie.

Un loc central în activitatea profesorului îl ocupa **cercetarea**. De sub pana lui măiastră au ieșit circa 500 de lucrări, inclusiv 25 de monografii, manuale, broșuri, unele din ele fiind traduse în alte limbi, inclusiv în limba română (*a se vedea*: „Introducere în știința limbii”. - București, 1961. - 513 p.; „Problemele studierii limbilor literare romanice”. - București, 1962. - 50 p. ș.a.).

Aria de preocupări lingvistice și filologice ale savantului R.Budagov era extrem de largă. Despre ea s-ar putea judeca chiar numai după titlurile unor monografii: *dezvoltarea terminologiei politice franceze în sec. XVIII (1940)*; *cuvântul și semnificațiile lui (1947)*; *schife de lingvistică (1953)*; *Saussure și suassurianismul (1954)*; *studii de sintaxă a limbii române (1958)*; *problema studierii limbilor romanice literare (1961)*; *cercetări comparativ-semasiologice (1963)*; *problemele dezvoltării limbii (1965)*; *limbile literare și stilurile limbii (1967)*; *istoria cuvintelor în istoria societății (1971)*; *limba, istoria și contemporaneitatea (1971)*; *omul și limba lui (1974)*; *ce este dezvoltarea și perfecționarea limbii? (1977)*; *lupta de idei și direcții în lingvistica timpurilor noastre (1978)*; *filologia și cultura (1980)*; *scriitorii despre limbă și limba scriitorilor (1984)*;

asemănări și deosebiri între limbile înrudite (1985); portrete de lingviști (1988); cum vorbim și cum scriem (1988); dicționarele explicative în cultura națională a popoarelor (1989); limba și vorbirea în orizontul omului (2000) și altele.

O listă mai amănunțită a publicațiilor profesorului Budagov a se vedea în: **A.Ciobanu**. *R.A. Budagov la 80 de ani* // Revista de Lingvistică și Știință literară. – Editura AȘM, 1990, nr.6, p.91-99; **Gh.Jernovei**. *Filologul R.A. Budagov*. - Moscova: Editura Universității de Stat din Moscova, 1991; cartea: *P.A. Bydazov. Язык и речь в кругозоре человека*. - Москва, 2000, p.275-303; **G.Mihăilă**. *Profesorul R.A. Budagov despre unitatea și specificul limbii române între limbile romanice* // Academica, Anul X, 4 (112) (București), 2000.

La monografiile și lucrările prof. Budagov s-au publicat recenzii (toate pozitive) în revistele de specialitate apărute la Moscova, Petersburg, Kiev, București, Budapesta, Varșovia, Cluj, Berlin, Brno, Praga, Lvov, Montpellier, Paris, Bratislava, Saraievo, Chișinău etc.

Printre savanții care și-au expus opiniile referitor la opera științifică a profesorului R.Budagov întâlnim nume sonore din diferite țări: E.Coșeriu, W.Feicher, W.Bahner (*Germania*), Gh.Stepanov, Iu.Stepanov, T.Alisova, T.Repina, H.Arutiunova, A.Kasotkin, V.S. Vinogradov, T.Cerdanțeva, R.Piotrovsky, L.Scvorțova, V.Golovanov, O.Ahmanova, V.Gak, I.Galperin, V.Iarțeva, I.Mucinik, M.Nemirovski, S.Barhudarov, I.Tomașevski ș.a. (*Rusia*); E.Miehlak, Z.Hanusova, S.Ondrejovic, Z.Troisterova, O.Duchacec ș.a. (*Cehia și Slovacia*); V.Pisani (*Italia*); Z.Szabo, Galdi ș.a. (*Ungaria*); A.Belețki, V.Semcinski (*Ucraina*); Girardo Jose Jonquin Montes (*Columbia*); Boiangi Jivkov (*Bulgaria*); V.Makarov (*Bielorusia*); Al.Graur, B.Cazacu, Gh.Mihăilă, L.Onu, O.Vințeler, C.Otobâcu, E.Speranția ș.a. (*România*); N.Corlăteanu, S.Berejan, Gh.Cincilei, A.Ciobanu, I.Ețcu, I.Mocreac (*Republica Moldova*).

R.Budagov a semnat circa 500 de articole științifice, note, recenzii, rezumate, pe care le-a scris și le-a publicat în limbile rusă, franceză, germană și română, iar unele lucrări ale savantului (de exemplu, „Schițe de lingvistică”) au fost traduse și în limbile azeră, maghiară, chineză.

***

Un loc cu totul aparte în creația științifică a prof. R.Budagov îl ocupă studiul „Cu privire la unitatea de limbă româno-moldovenească” (scris în colaborare cu prof. universitar Samuil Bernștein de la Universitatea „M.V. Lomonosov” din Moscova). În anii de înflorire a regimului totalitarist (1955-1956), R.Budagov a manifestat tărie de caracter și curajul civic de savant veritabil, scriind adevărul despre limba noastră. Fiind respins de revista moscovită „Voprosi iazâcoznaia”, articolul nominalizat a fost expediat la CC al PCUS, de unde ajunge la CC al PCM și, desigur, aici a fost pus la index. Peste mai mult de 30 de ani, neînfricatul redactor al revistei „Nistru” (actualmente „Basarabia”) Dumitru Matcovschi, poet de talent excepțional, luptător declarat și consecvent pentru limba noastră cea română, intră în posesia materialului semnat de savanții moscoviți, profesorii Budagov și Bernștein, și îl publică pentru întâia oară în nr.11 al revistei (din 1988). Mai târziu articolul a fost inclus și în culegerea „Povară sau tezaur sfânt?” (Chișinău, 1989). În continuare vom spicui câteva idei de ordin principal din studiul nominalizat, indicând paginile din culegerea „Povară sau tezaur sfânt?”: „...unitatea de limbă româno-moldovenească s-a **crystalizat** încă din perioada de formare a **limbilor** romanice, opinia aceasta fiind recunoscută de toți specialiștii care tratează problema în cauză” (350); „s-au irosit multe forțe și mult timp pentru a se demonstra teza cum că moldovenii și românii vorbesc **limbi romanice înrudite**, dar **diferite**” (356); „nu se poate să **sfâșiem** și să separăm în mod artificial limba maternă a moldovenilor de cea a românilor” (357); „știința, la fel ca și **statul**, nu este interesată în stabilirea unor delimitări artificiale între aceste limbi, al căror trecut istoric consfințește unitatea lor” (360); „moldoveneasca și româna nu sunt două limbi diferite, ci sunt o singură limbă, care are o structură gramaticală unitară și un fond principal de cuvinte tot atât de unitar” (360).

Prof. R.Budagov consideră, pe bună dreptate, că „existența unei limbi **unice** pe cea mai mare parte a teritoriului României și Moldovei **nu poate leza nicidecum sentimentele naționale ale poporului moldovenesc** (subl. n. – A.C.), după cum limba germană literară unică, răspândită atât în Germania, cât și în Austria, nu lezează sentimentele naționale ale poporului austriac, și după cum **spaniola** unică și portugheza unică, limbi naționale în țările Americii Latine, nu prejudiciază sentimentele naționale ale popoarelor respective” (359).

Și aceste adevăruri incontestabile, aceste axiome lingvistice au fost scrise acum 50 de ani, când pseudolingviștii naționali și transnaționali (cei din școala sociolingvistică sovietică) și ideologii bolșevismului, mânați de interesele politice, nici nu doreau să audă de concluziile savanților lingviști, care încercau să numească lucrurile așa cum sunt, pe față. Mai mult chiar. Dacă cineva dintre filologii din Chișinău ar fi susținut, în mod

public, atunci, la 1956, cele scrise de către prof. R. Budagov, el ar fi fost etichetat ca mare naționalist burghez sau chiar ca „dușman al poporului” și, desigur, ar fi fost izolat de societate. Savantul moscovit a avut însă curajul să pledeze *sine ira et studio* (fără mânie și părtinire) pentru adevărul științific și istoric privind limba noastră cea română. Dar cei de la putere nu i-au dat ascultare, nu i-au publicat studiul, ci, dimpotrivă, l-au avertizat „să nu se amestece în treburile interne ale lingvisticii sovietice moldovenești”.

Spre marea noastră tragedie națională și rușine în fața științei romanice internaționale, situația din anii '60 se cam repetă și în prezent prin legiferarea constituțională a glotonimului „limba moldovenească” – limbă de stat. Și aceasta după ce în chiar ultimii ani (de la 1988 încoace) au avut loc zeci de simpozioane lingvistice, conferințe, congrese, întruniri naționale și internaționale finisate cu apeluri, declarații, hotărâri, adresări etc. către conducerea Republicii Moldova cu cerința să se respecte adevărul științific și istoric și să se redea poporului limba lui adevărată – cea română, care, după afirmația marelui Eminescu, „este însăși floarea sufletului etnic al românului”.

În lumina celor spuse mai sus, prof. R. Budagov și-a exprimat opiniile chiar și în perioada luptei noastre pentru **renașterea** națională. Este vorba de articolul „Despre situația lingvistică din Moldova” (ziarul „Învățământul public” din 15 februarie 1990) și felicitarea „Vivat, crescat, floreat!” cu ocazia inaugurării revistei „Limba română” (nr.1, 1991). Vom cita *in extenso* dezideratul renumitului savant romanist expus în adresarea sa de felicitare: „...aș vrea ca rev. „Limba română” să fie o publicație care să lupte cu perseverență pentru adevărul științific în domeniul filologiei române. Și când spun **adevăr științific**, mă gândesc, în primul rând, la unitatea limbii pe care o vorbesc muntenii, moldovenii, bucovinenii, oltenii, bănățenii etc. – limba română. Acest adevăr *sine qua non* a fost călcat în picioare până nu demult de către promotorii stalinismului, care, în pofida adevărului, au **inventat „teoria”** celor două limbi est-romanice diferite: limba română și cea moldovenească. Dar specialiștii de seamă și de bună-credință n-au recunoscut niciodată aceste invenții... aberante care au condus, în ultimă instanță, la degradarea limbii vorbite în Transnistria și în Basarabia. Revistei „Limba română” îi revine acum nobila misiune de a spune cititorului **tot** adevărul, de a-i întoarce pe cei rătăciți la sânul limbii materne, de a le cultiva dragostea și respectul față de ea, de a-i îndemna s-o învețe permanent și asiduu, căci ea reprezintă un indicator al culturii generale a românului și a națiunii române” (*a se vedea* „Limba română”, 1991, nr.1, p.5).

Atașamentul profesorului R. Budagov față de români și limba lor, față de situația lingvistică generală din România și din Republica Moldova poate fi ușor demonstrată prin foarte multe acțiuni concrete ale savantului.

Vom menționa unele dintre acestea: a) a abordat în mod expres probleme de sintaxă a limbii române într-o monografie aparte (*a se vedea supra*); b) în toate cercetările sale, în special în cele care poartă un caracter contrastiv-tipologic, autorul apelează și la materialul faptic din limba română, considerată, pe bună dreptate, de către celebrul lingvist suedez Alf Lombard „al patrulea picioruș de la masa principalelor limbi romanice-surori: franceza, italiana, spaniola; c) a publicat o serie de studii legate de tematica romanică și românească în cele mai prestigioase reviste de specialitate din România și din alte țări europene; d) câteva cărți ale profesorului R. Budagov au fost traduse din limba rusă în limba română și publicate la București (*a se vedea supra*); e) a colaborat la elaborarea unor lucrări de rezonanță cu unii lingviști din România și din Republica Moldova. Este vorba despre **Gheorghe Mihăilă**, membru corespondent al AȘR, doctor, profesor, **Nicolae Corlăteanu** și **Silviu Berejan**, academicieni ai AȘM, doctori habilitați, profesori universitari, **Ion Mocreac**, doctor, conferențiar universitar ș.a.; f) a contribuit la pregătirea cadrelor de lingviști de înaltă calificare pentru România și Republica Moldova, fiind conducător științific la tezele de doctorat susținute de Gheorghe Mihăilă (București), Anatol Ciobanu (Chișinău), Gheorghe Jirnovi (Cernăuți) ș.a.; g) a sprijinit pe toate căile doctoratele lingviștilor din Republica Moldova: Silviu Berejan, Grigore Cincilei, Ana Bondarencu, Ion Mocreac etc.

***

Aș dori acum să aștern pe hârtie câteva impresii personale despre celebrul savant Ruben Budagov, impresii pe care mi le-am format pe parcursul anilor de contact (1969-1999) cu Domnia sa la Universitatea de Stat „M.V. Lomonosov”, la diferite întruniri lingvistice, acasă la D-lui, unde deseori mă invita la o ceașcă de ceai, ș.a. Dar să le luăm pe rând.

I. Între 1969-1972, R. Budagov mi-a fost consultant științific în perioada postdoctoratului, pe care l-am făcut timp de 25 de luni la Catedra Filologie Romanică de la Universitatea „M.V. Lomonosov” din Moscova. Iată unele tradiții de la această catedră de pe vremea șefiei lui R. Budagov:

1. Orice ședință (o singură dată pe lună) începea cu discutarea unei comunicări științifice prezentate de către unul dintre membrii catedrei, de doctoranzi sau chiar de către șef. Abia după pauză se trecea la „rezolvarea” unor probleme de rutină, despre care informa, de regulă, laboranta catedrei.

2. Profesorul Budagov putea fi găsit la catedră numai de 2 ori pe săptămână (luni și vineri), între orele 9-19. În aceste zile ținea cursuri: Romanistica, Lingvistica generală și unele cursuri speciale, organiza susținerea tezelor de doctorat (fiind președinte al Consiliului de Susținere), consulta licențiații, doctoranzii și pe oricine avea nevoie de opiniile dumnealui.

3. În celelalte zile ale săptămânii lucra acasă ori la Biblioteca Centrală „V.I. Lenin” din Moscova, unde putea fi văzut în Sala pentru academicieni, profesori, doctori habilitați. De altfel, permanent la una și aceeași masă, numită de bibliotecari „biroul de scris al profesorului R.Budagov”.

4. Avea bunul obicei de a aduce la ședințele catedrei cele mai noi (recente) izvoare bibliografice „descoperite”, pe parcursul lunii, la vestita Bibliotecă, mirându-se de ce mulți dintre noi (adică, membrii catedrei) nu le consultăm.

5. Cu doctoranzii era foarte sever: le cerea nu doar profunzime, etică științifică, acuratețe, respectarea operei predecesorilor, dar și, mai ales, **corectitudine lingvistică**. Dacă doctorandul îi prezenta un capitol sau chiar teza având curențe de limbă, profesorul Budagov pur și simplu o respingea. Am asistat la următoarea scenă în biroul savantului. O postdoctorandă a venit la D-lui cu autoreferatul gata, solicitându-i avizul. R.Budagov a luat în mână acest autoreferat, l-a deschis și chiar pe prima pagină a dat cu ochii de o stângăcie stilistică. S-a încruntat, cu grabă a închis broșura și, înapoiindu-i-o solicitantei, i-a zis: „Duceți-vă și puneți la punct tot textul disertației!”

Nu pot uita un caz care s-a întâmplat chiar cu mine.

În cadrul unei ședințe de catedră (prin decembrie 1970) au fost discutate două capitole din teza mea de doctor habilitat. La finele discuției mi s-a oferit „cuvântul de încheiere”, pe care l-am început prin clișeu «Уважаемые коллеги, благодарю Вас за помощь...» Profesorul m-a oprit brusc, replicându-mi: «Так можно сказать в румынском языке, а в русском следует винительный падеж – **Вас**».

Regula aceasta nu am uitat-o nici astăzi.

6. La catedra lui Budagov veneau la specializare sau reciclare și unii lingviști din România. Cunoscând limbile romanice, inclusiv româna, profesorul Budagov i-a fost consultant lui Gheorghe Mihăilă la teza despre elementele vechi slave în limba română, l-a consultat pe Liviu Onu, specialist în istoria limbii literare (*a se vedea* volumul: Al.Rosetti, B.Cazacu, L.Onu. Istoria limbii române literare. – București, 1971. - 871 p.) ș.a. Cei sosiți din România îi prezentau lui Budagov lucrările lor scrise în românește, dar profesorul le citea fără dificultăți și conversa cu autorii tot în limba lui Eminescu.

II. Profesorul R.Budagov era foarte original ca referent oficial la susținerea tezelor de doctor ordinar și habilitat. Dumnealui niciodată nu expunea conținutul fiecărui capitol (cum se practica de obicei), ci se oprea numai la 2-3 probleme discutabile, controversate din textul tezei și în jurul lor vorbea (cu argumente) cum vede el problemele abordate, așteptând ca și cum să audă și contraargumentele doctorandului.

Nu avea urâțul obicei să „distrugă” teza discutată (chiar dacă nu era prea reușită), ci se străduia să-l convingă pe doctorand că mai are de muncit, dacă vrea să-și publice opera.

III. Era un polemist înflăcărat, deseori certat cu mulți lingviști din țară și de peste hotare. Detesta pe antimentaliști, formalști, structuraliști, ortodocși, extremiști de tot soiul. Dar, întotdeauna venea cu argumente peremptorii, căutând să-i convingă că nu au dreptate totală.

În duelurile polemice utiliza amical: «Вы правы, но я с Вами не согласен» și începea ploaia de argumente contra.

IV. Avea opinii uneori cam subiective despre unii lingviști din acea perioadă.

Iată unele dintre ele. Pe profesorul din Petersburg R.Piotrovsky îl considera neserios, când acesta a declarat că se ocupă de „traducerea antemată”, de „lingvistica matematică”, de „metoda statistică” etc. Aproape că îl detesta pe prof. D.Mihalci, replicând că se ține mai mult de călătoriile plăcute (Moscova-Chișinău) decât de lingvistică. (De altfel, D.Mihalci și-a susținut teza de doctor habilitat abia la vârsta de 70 de ani, după care a mai trăit 2 ani.)

Pe profesorul E.Coșeriu îl considera prea surescitol și supărăcios, nesuportând să-i fie puse întrebări spinoase (era vorba despre o întâlnire a lor *tête-à-tête* la un Congres internațional din Paris).

Nu-l vedea cu ochi buni pe fostul său doctorand (devenit chiar membru corespondent al AȘ din US), Iurie Stepanov, pentru faptul că acesta își lepădase soția, o docentă de la Catedra Filologie Romanică.

V. Până la sfârșitul vieții sale nu-și pierduse memoria fenomenală de care dispunea. Când ieșise la pensie din cauza orbirii aproape totale, eu, când mergeam la Moscova în interese de serviciu, îi făceam vizite la

domiciliu și ore întregi discutam, în biroul profesorului, probleme de lingvistică, politică, literatură ș.a. Odată venise vorba de o chestiune de sintaxă comparată, asupra căreia își expusese cândva opinia cunoscutul lingvist W. Meyer-Lübke în celebra sa operă „Le grammaire comparée des langues romanes” (vol.III). Spre marea mea surprindere, profesorul Budagov zise: „Ajută-mi să mă apropiez de stelaș. Pe polița IV, la stânga, îl vei găsi pe autorul german. Acum deschide volumul la pagina 384 și în susul paginii citește opinia lui despre ceea ce vorbim”. Era întocmai!

VI. Neputând așterne pe hârtie gândurile, profesorul apela la dictarea lor. Îmi povestea dna Ala Braghina, soția profesorului Budagov (pe atunci mai tânără decât soțul său cu vreo 17 ani) că în fiecare zi, la ore anumite, R.Budagov îi dicta câteva pagini. Uneori în casă apăreau mici disensiuni, pentru că dumneai era și menajeră și profesor la Catedra de Limbă Rusă de la Institutul de Limbi Străine „M.Thorez” din Moscova; era deci și firesc că se resimțea deficitul de timp. Cu toate acestea, prof. Budagov a continuat să lucreze (crezee) până la sfârșitul vieții.

VII. Fiindcă e vorba de dna Ala Braghina, vreau să menționez un merit extraordinar al ei. După decesul savantului R.Budagov, soția lui a reeditat aproape toate monografiile lingvistului, revizuiu-le și completându-le. Această muncă i-a luat vreo 10 ani, dar, în schimb, ilustra operă a maestrului va rămâne în patrimoniul lingvistic național și internațional într-o ediție înnoită și îmbogățită.

Notă: De fapt, dna A.Braghina a repetat gestul soției lui Dostoievsky, decedat la 1881, Ana Grigorievna. Ea, o simplă stenografistă, a editat toate manuscrisele rămase de la marele scriitor și a reeditat operele publicate anterior de către soțul său.

VIII. Fiind șef de catedră, prof. R.Budagov ținea în vizorul său comportamentul cu studenții al fiecărui membru al microcolectivului pe care îl dirija. De exemplu, nu-i scăpa din vedere modul cum (în ce vestimentație) se prezentau în fața auditoriului, mai ales femeile (docentele și profesoarele) de la catedră.

Astfel, prin anii 50-70 ai secolului trecut la doamne și domnișoare intraseră în modă pantalonii (mulați pe corp).

Ei bine, *de gustibus non disputandum*. Și iată, într-o vineri din luna septembrie a anului 1970, profesoara Tatiana Alisova (cunoscută italianistă) se prezintă la ore în pantaloni. Profesorul Budagov a observat-o pe coridor, a chemat-o la catedră și i-a replicat: «Вы пришли „на картошку” или на лекции?» Profesoara s-a fâsticit, s-a scuzat, promițând șefului că nu va mai merge la cursuri în pantaloni.

Probabil, peste ani, când acest element de vestimentație a devenit omniprezent, profesorul Budagov o fi avut remușcări pentru micul accident cu profesoara T.Alisova.

***

E de reținut că la USM, Facultatea de Litere, profesorul Ruben Budagov a fost celebrat la 80, 90 și 100 de ani.

Membrii Catedrei Lingvistică Română, Generală și Romanică au publicat articole omagiale și in memoriam. În sensul dat s-a distins, mai ales, autorul acestor rânduri, care a publicat la Chișinău și la Moscova recenzii la unele monografii ale savantului.

La 11 octombrie 2000, aceeași catedră a organizat o *masă rotundă* omagială cu tema „Profesorul Ruben Budagov – nonagenar”, în cadrul căreia au prezentat comunicări interesante: N.Corlăteanu, S.Berejan, A.Ciobanu, I.Condrea, A.Dârul, T.Cotelnic, A.Bondarenco, Gh.Jirnovi (Cernăuți), E.Oglindă, N.Vicol (*a se vedea* Programul, USM, 2000).

În decembrie 17, 2010, Catedra Limba Română (șef dna Irina Condrea, dr. hab.) a organizat un Simpozion științific interuniversitar consacrat aniversării a 100 de ani de la nașterea reputatului lingvist Ruben Budagov.

La Simpozion au venit cu substanțiale comunicări: I.Condrea, A.Ciobanu, L.Zbanț, T.Cotelnic, I.Manoli, A.Bondarenco, P.Butuc, I.Guțu, C.Cemârtan.

Comunicările (*a se vedea* Programul Simpozionului, USM, 2010) au trezit un viu interes la participanții Simpozionului.

Profesorul Ruben Budagov rămâne în istoria lingvisticii europene ca un viu *doctissimus* și profesor *ilustrissimus*, care a lăsat o parte adâncă în teoria lingvisticii generale și romanice. Aș dori acum să readresez aici cele spuse de acad. Lev Scerba la adresa acad. Vladimir Șişmariov, când savantul împlinise 65 de ani (31 martie 1940):

„Este un mare erudit în filologie. Asemenea savanți au rămas puțini. E ultimul mohican în acest domeniu” (*a se vedea*: Рукописное наследие В.Ф. Шишмарёва в архиве АН СССР. - М-Л., 1965, p.217).

Prezentat la 08.07.2011